

KGHM
POLSKA MIEDŹ S.A.

Zatrzymaj lawinę śmierci

Kompendium wiedzy o przeszczepach szpiku

TRADYCYJNE SUROWCE NOWOCZESNOŚCI

KGHM POLSKA MIEDŹ S.A.

ul. Marii Skłodowskiej-Curie 48, 59-301 Lubin

tel. +48 76 747 82 00, fax +48 76 747 85 00

www.kghm.pl

KGHM POLSKA MIEDŹ S.A.

W centrum świata polskiej miedzi znajduje się człowiek.

Wśród żywiołów ziemi, z którymi zмага się i współpracuje,
wytwarza miedź i srebro - tradycyjne surowce nowoczesności.

**Kilka tysięcy osób rocznie
umiera w Polsce na raka krwi.
Zatrzymaj tę lawinę śmierci.
Właśnie Ty możesz kogoś uratować
– nie zwlekaj!**

Interes, który nic poza pieniędzmi nie przynosi, jest złym interesem.
Henry Ford, założyciel Ford Motor Company.

Słowa legendarnego amerykańskiego przemysłowca bardzo dobrze odzwierciedlają istotę społecznej odpowiedzialności biznesu. CSR – czyli właśnie społeczna odpowiedzialność biznesu, to działania firmy wykraczające daleko poza jej zyski i korzyści. Społecznie odpowiedzialna firma integruje społeczeństwo, dba o środowisko i etycznie prowadzi swój biznes. I nie chodzi tu tylko o przestrzeganie norm i przepisów, ani spontaniczne akcje pomocy potrzebującym, a długofalowe działania sprawiające, że firma współlistnieje na danym obszarze i dba o swoje otoczenie. Jako spółka giełdowa Polska Miedź jest notowana w Respect Index, czyli indeksie spółek kierujących się zasadami społecznej odpowiedzialności.

Jednym z filarów Społecznej Odpowiedzialności Biznesu w KGHM Polska Miedź S.A. jest działalność dobroczynna realizowana przez powołaną w 2003 roku Fundację Polska Miedź, organizację pożytku publicznego. Fundacja w latach 2003-2011 zrealizowała 1385 projektów dla instytucji oraz udzieliła ponad 3500 darowizn osobom fizycznym na kwotę blisko 90 milionów złotych. Kolejnym z przykładów zaangażowania spółki w CSR jest Drużyna Szpiku KGHM. Drużyna Szpiku to pracownicy-wolontariusze, którzy startują w amatorskich imprezach biegowych w charakterystycznych koszulkach. Zakładając czerwoną koszulkę, odpowiadają na wołanie chorych „Podziel się życiem”. Zadaniem Drużyny jest informowanie i zachęcanie potencjalnych dawców szpiku, by dopisali się do bazy dawców, mogących w przyszłości uratować czyjeś życie.

Wśród zapaleńców są biegacze, kolarze szosowi i MTB, siatkarze, a nawet drużyna rugby i pływonurków. Ich obecność w drużynie oznacza bezinteresowną chęć niesienia pomocy. Sportowcy-amatorzy startują w wielu, często prestiżowych imprezach sportowych. Na swoim koncie mają zaliczone największe maratony w Polsce, startowali także w Hamburgu i Pradze. Kolarze systematycznie ścigają się w prestiżowych zawodach MTB, szosowcy wzięli udział w Tour de Pologne amatorów.

Historia przeszczepów szpiku

Pierwsze próby leczniczego wykorzystania szpiku kostnego datuje się już pod koniec XIX wieku, miały one jednak zasadniczo odmienny charakter od współczesnych zabiegów - niektórzy lekarze zalecali po prostu spożywanie szpiku zwierzęcego przy niektórych typach niedokrwistości. Pierwsze próby przeszczepiania szpiku zostały podjęte w Polsce, przed II wojną światową we Lwowie przez Jana Raszka i Franciszka Groera. Podobne zabiegi, polegające na dożylnym podawaniu szpiku pobranego z mostka dawcy leżącemu na sąsiednim łóżku biorcy, przeprowadzała już po II wojnie Zofia Migdalska. Dawca był spokrewniony z biorcą i miał z reguły tę samą grupę krwi, biorcy nie przygotowywano w żaden sposób do zabiegu, a skutki procedury były bardzo różne, w wielu przypadkach obserwowano jednak remisję choroby. Pierwsze próby praktycznego zastosowania szpiku w leczeniu białaczek zbiegły się w czasie z rozwojem badań nad biologią układu krwiotwórczego, w latach 40-tych ubiegłego wieku. Jednak pierwszy właściwy zabieg przeszczepienia szpiku od niespokrewnionego dawcy miał miejsce w 1968 roku. W Polsce natomiast pierwszy zabieg wykonał zespół Urszuli Radwańskiej w Poznaniu w 1983 roku u chorej z

niedokrwistością aplastyczną, sukces był jednak krótkotrwały - po początkowym przyjęciu przeszczepu nastąpiło tzw. późne odrzucenie i chora zmarła. Pierwsze w Polsce przeszczepienie allogenicznego szpiku miało miejsce w Katowicach w 1984 roku u chorej z anemią Blackfana-Diamonda, pacjentka żyje i jest najdłużej żyjącą chorą z wrodzoną aplazją układu czerwonokrwinkowego, której przeszczepiono szpik.

Szpik kostny

Szpik kostny to po prostu fabryka produkująca zdrową krew. To silnie ukrwiona galaretowato-gąbczasta substancja zlokalizowana w jamach szpikowych trzonów kości długich oraz w licznych małych jamkach w tzw. istocie gąbczastej wszystkich kości. U osoby dorosłej szpik kostny waży łącznie około 2,5 kg. Szpik kostny i zawarte w nim komórki macierzyste wytwarzają niezbędne dla zdrowia i życia komórki krwi: czerwone krwinki (erytrocyty), białe krwinki (leukocyty) oraz płytki krwi.

A co gdy szwankuje szpik?

Pojawiają się różne choroby jak:

- Anemia
- Ostra białaczka limfoblastyczna
- Zespół mielodysplastyczny
- Ziarnica złośliwa
- Chłoniaki
- Guzy lite

Jak leczyć choroby krwi?

W większości przypadków potrzebna jest kroplówka życia, czyli przeszczep szpiku. To najskuteczniejsza metoda leczenia niektórych chorób nowotworowych. Wcześniej należy całkowicie zniszczyć nieprawidłowo działający szpik chorego. Przetoczone dożylnie (tak jak krew) komórki dawcy zasiedlają miejsca po zniszczonym szpiku biorcy i namnażają się tworząc nową krew.

Na czym polega przeszczep szpiku?

Przeszczep szpiku to jedna z metod leczenia nowotworów, dająca najwyższy współczynnik wyleczeń – pięć razy wyższy niż w przypadku radio- i chemioterapii. Przeszczepy można podzielić wg dwóch kryteriów:

Dawcy

Przeszczepy można podzielić na autologiczne, kiedy ta sama osoba jest dawcą i biorcą przeszczepu i allogeniczne, kiedy dawca i biorca przeszczepu to dwie różne osoby.

W przeszczepach allogenicznych dawcą może być członek rodziny (najczęściej siostra lub brat) lub osoba niespokrewniona.

Metody

Metodę pobrania szpiku zawsze wybiera dawca!!!!

- Z talerza miednicowego przy pomocy igły, pobiera się około

1000 ml szpiku (ilość zależy od wagi biorcy i dawcy, maksymalnie 25 ml/kg dawcy). Zabieg trwa ok. 1 godziny i odbywa się w znieczuleniu ogólnym. Szpik w organizmie dawcy w ciągu kilkunastu dni regeneruje się. Dawca nie ma blizn, ran, ani śladów po wykonanym zabiegu.

- Leukafereza jest to po prostu separacja komórek z krwi obwodowej. Procedura jest mało inwazyjna i niebolesna, polega tylko na wkłuciu do żył w okolicy zgięcia łokciowego wenflonu, przez niego krew pobierana jest z jednej kończyny, dalej płynie do separatora. Tam odseparowane są komórki krwiotwórcze, a nasza krew powraca z powrotem do żyły w drugiej kończynie górnej. Czas trwania zabiegu wynosi od 180 do 240 min.

Gdzie odbywa się pobranie szpiku?

Pobranie odbywa się w najbliższym ośrodku przeszczepowym dawcy. Choć może zdarzyć się, że dawca musi dojechać do chorego, bo to właśnie stan chorego reguluje czas i miejsce przeszczepu.

Kto ponosi koszty przeszczepu, transportu badań?

Wszelkie koszty badań, wpisu do rejestru, przeszczepu, transportu, ewentualnego pobytu w szpitalu ponosi zawsze Narodowy Fundusz Zdrowia. Dawca nie ponosi żadnych kosztów.

Termin przeszczepu?

Termin pobrania szpiku zawsze uzależniony jest od chorego, który musi zostać specjalnie przygotowany, zazwyczaj trwa to kilka miesięcy. Dlatego od momentu otrzymania informacji, iż znalazł się nasz bliźniak genetyczny, a samego zabiegu mija między 3 a 12 tygodniami.

Czy każdy człowiek może zostać dawcą szpiku?

Każdy człowiek pełnoletni, zdrowy tj. nieobciążony chorobami genetycznymi, dziedzicznymi i przewlekłymi może zostać dawcą szpiku. Preferowani są ludzie młodzi - najlepiej między 18 a 45 rokiem życia.

Dawstwo wykluczają:

- choroba serca, reumatyzm, nadciśnienie,
- hemofilia i inne choroby krwi,
- epilepsja i inne choroby neurologiczne,
- anemia,
- choroby nerek i układu moczowego,
- cukrzyca,
- malaria i inne choroby tropikalne,
- syfilis,
- gruźlica,
- choroba autoimmunologiczna, sarkoidoza,
- choroba Creutzfelda-Jacoba u dawcy lub w rodzinie,
- choroba nowotworowa,

- zapalenie wątroby hepatitis,
- AIDS.

Osoby chcące zarejestrować się w Krajowym Banku Dawców Szpiku powinny w niektórych przypadkach poczekać ze zgłoszeniem. Dotyczy to między innymi:

- okresu 6 miesięcy (albo 4 miesięcy, gdy badanie metodami biologii molekularnej w kierunku WZW B i WZW C dało wynik ujemny) po:
  - badaniu endoskopowym przy użyciu fiberoendoskopu,
  - kontakcie śluzówki z krwią lub po ukłuciu igłą,
  - przetoczeniu składników krwi,
  - dużym zabiegu chirurgicznym,
  - tatuażu lub przekłuciu części ciała,
  - akupunkturze, chyba że została wykonana przez wykwalifikowanego lekarza przy użyciu jałowych i jednorazowych igieł,
  - narażeniu na ryzyko z powodu bliskiego kontaktu w warunkach domowych z chorymi na wirusowe zapalenie wątroby,
  - okresie 6 miesięcy od dnia powrotu do Polski po pobycie w krajach o dużej częstotliwości występowania nosicieli anty-HIV i chorych na AIDS oraz na obszarach, w których endemicznie występują choroby tropikalne,
  - pobycie w zakładzie karnym i okresu 6 miesięcy po jego opuszczeniu,
  - okresie 6 miesięcy od daty wyleczenia toksoplazmozy i mononukleazy zakaźnej,
  - okresie 2 lat od daty potwierdzonego wyleczenia gruźlicy i boreliozy,

- okresie zachorowania na rzeżączkę i 12 miesięcy po jej zakończeniu,
  - okresie po zaprzestaniu ryzykownych zachowań szczególnie narażających na zarażenie chorobami przenoszonymi drogą transfuzji, którego długość zależy od rodzaju choroby i od dostępności odpowiednich testów,
  - ciąży i okresie 6 miesięcy po porodzie lub innym zakończeniu ciąży,
  - okresie karmienia piersią i 3 miesięcy po zaprzestaniu karmienia,
  - okresie do pełnego wyleczenia w przypadku ostrych oraz przewlekłych chorób wielu narządów (np. choroba wrzodowa żołądka lub dwunastnicy),
  - okresie, gdy wartość ciśnienia tętniczego przekracza 180/100 mm Hg,
  - okresie występowania chorób zapalnych i uczuleniowych skóry, ostrych stanów uczuleniowych i okresu odczulania,
  - okresie zaostrzenia chorób alergicznych,
  - okresie do wyjaśnienia przyczyn wystąpienia wymienionych poniżej objawów, które mogą być spowodowane zachorowaniem na AIDS, takich jak:
    - a) przewlekłe powiększenie węzłów chłonnych (zwłaszcza szyjnych, karkowych, nadobojczykowych i pachowych),
    - b) nocne poty,
    - c) gorączka o niewyjaśnionej przyczynie,
    - d) niewyjaśniona utrata wagi,
    - e) przewlekła biegunka,
    - f) nietypowe zmiany skórne,
- Należy pamiętać, że w powyższych sytuacjach dawca za-

rejestrowany w rejestrze nie będzie mógł oddać szpiku nawet, gdy osoba chora będzie potrzebowała właśnie jego szpiku. Istnieją również inne przyczyny, które mogą uniemożliwić oddanie szpiku zarejestrowanemu już dawcy. Są to:

- okres inkubacji choroby zakaźnej (zwykle 4 tygodnie) po kontakcie z osobami chorymi na choroby zakaźne inne niż wirusowe zapalenia wątroby,
- okres 4 tygodni po przebyciu choroby zakaźnej i uzyskaniu prawidłowych wyników z badań klinicznych i laboratoryjnych,
- okres 2 tygodni po przebyciu grypy, zakażenia grypopodobnego i gorączce powyżej 38°C,
- okres przyjmowania leków zależnie od rodzaju przepisanego leku, jego sposobu działania i leczonego schorzenia z wyjątkiem witamin, doustnych leków antykoncepcyjnych oraz leków hormonalnych stosowanych w okresie menopauzy; w przypadku innych leków należy uzyskać zgodę lekarza (np. zażywanie aspiryny dyskwalifikuje przez 3 dni od ostatniego zażycia),
- okres miesiączkowania i 3 dni po nim,
- okres 7 dni po zabiegu usunięcia zęba i innych drobnych zabiegach chirurgicznych,
- okres 48 godzin po leczeniu zęba i wizycie u higienistki stomatologicznej,
- okres po przebytych szczepieniach:
  - 4 tygodnie od szczepienia szczepionkami z osłabionymi bakteriami i wirusami,
  - 48 godzin od szczepienia szczepionkami z zabitymi bakteriami, riketsjami, wirusami,

- 48 godzin od szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu A lub B (bez kontaktu z chorobą),
- 48 godzin od przyjęcia anatoksyny,
- 3 miesiące po biernym uodparnianiu surowicami odzwierzęcymi,
- 48 godzin od przyjęcia szczepionki przeciw wścieklźnie i kleszczowemu zapaleniu mózgu, pod warunkiem braku ekspozycji na te choroby; gdy istnieje ryzyko zakażenia - okres 12 miesięcy od kontaktu z tymi chorobami.

Czy dawca ponosi jakieś ryzyko?

Oddanie szpiku dla zdrowego dawcy nie wiąże się z praktycznie żadnym ryzykiem. To zabieg bezpieczny, bezbolesny i ratujący życie. A całkowita regeneracja szpiku dawcy następuje zwykle po 3-4 tygodniach.

Dlaczego potrzeba nowych dawców?

Jedynie dla 25-30% chorych znajduje się dawcę rodzinnego. W pozostałych przypadkach poszukuje się dawcy niespokrewnionego. Istnienie dwóch obcych osób o identycznych kombinacjach antygenów HLA waha się między 1:100 a 1:1 000 000. Najtrudniejszy jest dobór dawców dla chorych z rzadkimi układami antygenów HLA. Dzięki pozyskaniu dużej liczby potencjalnych dawców szpiku zwiększa się prawdopodobieństwo szybkiego doboru zgodnego antygenowo dawcy i wykonania przeszczepu ratującego życie.

Co to jest badanie zgodności tkankowej?

Aby przeszczep szpiku był udany, musi istnieć znaczna zgodność dawcy i biorcy w zakresie antygenów zgodności tkankowej (HLA). Ocenia się, że układ HLA może występować w około 5 miliardach kombinacji. Na szczęście nie wszystkie antygeny (podobnie jak w krwiodawstwie) są jednakowo ważne. Wobec znacznego ich zróżnicowania trzeba poprzestać na uzyskaniu zgodności dla najważniejszych. Mimo takiej niepełnej zgodności przeszczep z dużym prawdopodobieństwem może zakończyć się sukcesem. Dla tych najważniejszych cech zgodność występuje z częstością 1:25000.

Po przeszczepie

Przeszczep przyjmuje się u 95% biorców. Zanim odbuduje się układ odpornościowy biorcy, pacjent jest narażony na groźne infekcje, w tym na infekcje oportunistyczne. Szanse na pomyślny rezultat przeszczepu ma ok. 65 % dzieci i 44% dorosłych.

Jakie korzyści odnosi Honorowy Dawca Szpiku?

Największą i niepodważalną korzyścią jest oczywiście ofiarowanie komuś szansy powrotu do zdrowia! Dawca zostanie również objęty specjalną opieką lekarską zarówno podczas

wstępnych badań kwalifikujących do dawstwa, jak i później, po pobraniu materiału transplantacyjnego. Dawcy szpiku przysługuje ponadto tytuł Dawcy Przeszczepu, potwierdzony przez odznakę i legitymację.

Czy można poznać swojego bliźniaka genetycznego?

Tak, ale dopiero po roku. We wstępnej fazie dowiadujemy się, czy to Polak, kobieta, czy mężczyzna i w jakim wieku. Po krótkim czasie możemy dowiedzieć się, jak czuje się nasz bliźniak, a po roku jeżeli i dawca i biorca zechcą mogą otrzymać swoje dane i po prostu się spotkać.

Ciekawostki

Obecnie w świecie chęć bycia dawcą szpiku zadeklarowało ponad 11 milionów osób. Prawdopodobieństwo pobrania szpiku od osoby deklarującej chęć oddania szpiku do przeszczepienia wynosi 1:25000.

W Polsce mamy 4 rejestry dawców szpiku, a w nich widnieje około 300 tys. nazwisk, dla porównania w niemieckim Banku Dawców blisko 4 miliony. Od 1984 roku w Polsce wykonano ponad 9000 przeszczepów szpiku.

Czy po zgłoszenie się do rejestru dawców można się wycofać? Oczywiście! Jeśli zarejestrujesz się w Rejestrze Dawców Szpiku, a potem zmienisz zdanie i będziesz chciał się z niego wykreślić

– możesz to zrobić w każdej chwili!!! Również wtedy, gdy zostaniesz wytypowany jako dawca dla konkretnego pacjenta możesz zrezygnować! Należy jednak mieć świadomość, że na 10 dni przed planowanym zabiegiem pobrania materiału do przeszczepu, szpik pacjenta przygotowanego do zabiegu transplantacji jest niszczone i jeśli pacjent nie dostanie szpiku pobranego od dawcy - umrze.....

Drogi Dawco,
Pamiętaj, że dane zamieszczone w Karcie Ewidencyjnej umożliwiają skontaktowanie się Rejestru z Tobą, wtedy kiedy będziesz najbardziej potrzebny, dlatego tak ważne jest aktualizowanie danych osobowych.

Zatrzymaj lawinę śmierci

Co 2 minuty w Polsce ktoś słyszy diagnozę – nowotwór.

A każdego roku 10 tysięcy osób dowiaduje się, że to nowotwór krwi, większość z nich, aby wyzdrowieć – przeżyć potrzebuje przeszczepu szpiku. W 2011 roku w polskich klinikach przeprowadzono tylko 900 takich zabiegów.

Co zatem z resztą pacjentów?

Część nadal walczy, szuka dawcy i wierzy, że rak to nie wyrok, część jednak przegrała swoją walkę.

Wcale nie musiało tak być, gdyby tylko znaleźli się dawcy, niestety tych w polskim rejestrze ciągle brakuje. Widnieje w nim bowiem tylko 300 tysięcy nazwisk, w niemieckim ponad 3 miliony. Statystyki przerażają, oby nas także mobilizowały. Mamy szansę uratować komuś życie, wystarczy chęć, otwartość i gotowość.

Drużyna Szpiku to grupa ludzi, którzy chcą się dzielić z innymi tym, co mają, co potrafią i do czego są gotowi, bo właśnie gotowość jest znakiem rozpoznawczym czerwonego zespołu. A zakładając koszulkę, odpowiada na wołanie chorych „Podziel się życiem”.

To, zatem konkretne zadanie, ale także odpowiedzialność za rozbudzoną nadzieję. A ta dla umierających, to niejednokrotnie ostatnia deska ratunku.

Zadaniem Drużyny jest bycie głosem tych walczących.

I może to właśnie TY zatrzymasz lawinę śmierci.

Dorota Raczkiewicz
Szefowa Drużyny Szpiku

Punkty pobrań

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Białymstoku

Białystok 15-950,
ul. M. Skłodowskiej - Curie 23
tel. 85 744 70 02; 85 745 63 01
Rejestracja dawców: poniedziałek,
wtorek, czwartek, piątek:
7.00 - 14.30; w środy: 7.00 - 17.30

Bielski Podlaski Budynek SP ZOZ - szpital,

ul. Kleszczelowska 1,
17-100 Bielski Podlaski
tel. 85 730 98 24
Rejestracja dawców:
w godzinach 7.00 - 11.30

Hajnówka Budynek SP ZOZ - szpital,

ul. Lipowa 190, 17-200 Hajnówka
tel. 85 684 30 05
Rejestracja dawców: w godzinach
8.00 - 12.00

Łomża Budynek Szpitala Wojewódzkiego,

al. Piłsudskiego 11, 18-404 Łomża
tel. 86 219 81 32
Rejestracja dawców: w godzinach
7.30 - 13.00. W każdą środę oddział
pracuje do godziny 17.30, pobi-
eranie krwi trwa w godzinach 7.30
- 17.00.

Suwałki Budynek SP Szpitala Wojewódzkiego,

ul. Szpitalna 60, 16-100 Suwałki
tel. 87 567 21 12
Rejestracja dawców:
w godzinach 7.00 - 13.00.

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Gdańsku

ul. Dębinki 7,
budynek nr 8 (Pobieralnia)
Laboratorium
Rejestracja dawców: pon – pt:
6.30 – 14.00 sobota: 8.00 – 12.00

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Gdańsku

ul. J.Hoene Wrońskiego 4
tel. 58 520 40 10
Rejestracja dawców: poniedziałek
- piątek 7.15 do 16.30, soboty 7.15
do 12.15

Oddziały terenowe:
Gdynia Redłowo
ul. Powstania Styczniowego 9b
tel. 58 622 02 69
Rejestracja dawców:
pon.- pt. 7.15-12.30

Kartuzy
ul. Floriana Ceynowy 7
tel. 58 681 11 44
Rejestracja dawców: 7.00-11.15

Kościerzyna
ul. Piechowskiego 36
tel. 58 686 02 30
Rejestracja dawców:
pon.- pt. 7.15-12.45

Kwidziń
ul. Hallera 31
tel. 55 279 41 35
Rejestracja dawców:
pon.- pt. 7.00-11.00

Malbork
ul. Armii Krajowej 105/106
tel. 55 646 02 92
Rejestracja dawców:
pon.- pt. 7.00-10.00

Starogard Gdański
ul. dr J. Balewskiego 6
tel. 58 562 50 05
Rejestracja dawców:
pon.- pt. 7.00-11.30

Tczew
ul. Piaskowa 3
tel. 58/ 562 33 41
Rejestracja dawców: pon., wt., śr., pt.
7.15-9.30 czw. 10.00-12.00

Wejherowo
ul. Jagalskiego 10
tel. 58 677 06 08
Rejestracja dawców:
pon.- pt. 7.00-11.30

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Kaliszu

ul. Kaszubska 9, Kalisz
62 767 66 63
Rejestracja dawców:
pn-pt 7.00 - 14.30

Oddziały terenowe
Ostrów Wilkp.
ul. Limanowskiego 22
63-400 Ostrów Wilkp.
tel. 62 595 13 31
Rejestracja dawców:
pon.- pt.. 7.00 do 12.00

Krotoszyn
ul. Bolewskiego 8
63-700 Krotoszyn
tel. 62 588 03 60
Rejestracja dawców:
pon.- pt. 7.00 do 12.00

Ostrzeszów
ul. Zamkowa 17
63-500 Ostrzeszów
tel. 62 732 0135
Rejestracja dawców:
pon.- pt. 7.00 do 12.00

Konin
ul. Wyszyńskiego 1
62-510 Konin
tel. 63 243 86 28
Rejestracja dawców: 7.00 do 12.00

Turek

ul. Poduchowne 1
62-700 Turek
tel. 63 278 84 00
Rejestracja dawców: 7.00 do 12.00

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Katowicach

ul. Raciborska 15, Katowice
Rejestracja dawców: czynna
od poniedziałku do piątku w
godz.: 7.00 – 15.00, w czwartki
przedłużone godziny przyjęć daw-
ców do godz. 18.00, sobota w godz.
8.00 – 13.00

Oddziały terenowe:

Bielsko-Biała

ul. Wyspiańskiego 26 (nowa siedzi-
ba-na terenie Szpitala Miejskiego)
tel. 33 812 21 90 , 33 822 18 39
Rejestracja dawców: 7.00 – 14.00,
w każdą pierwszą środę miesiąca
rejestracja dawców do godz. 16.00

Bytom

Szpital Miejski nr 1

ul. Zeromskiego 7
tel. 32 281 95 08
Rejestracja dawców: 7.00 – 10.00

Cieszyn

Szpital Śląski

ul. Bielska 4
tel. 33 851 43 63
Rejestracja dawców: 7.00 – 10.00

Częstochowa

przy szpitalu specjalistycznym im. Najświętszej Maryi Panny (PARKITKA)

ul. Bialska 104/118
tel. 34 360 57 92 , 34 360 58 90
Rejestracja dawców: 7.00 – 14.00

Dąbrowa Górnicza

Szpital Miejski

ul. Szpitalna 13
tel. 32 261 44 64
Rejestracja dawców: 7.00 – 10.30

Gliwice

Instytut Onkologii

ul. Wybrzeże Armii Krajowej 15
tel. 32 278 98 38
Rejestracja dawców: pon.- pt.
7.00 – 12.30 (z wyjątkiem I oraz III
poniedziałku miesiąca: OT Gliwice
czynny będzie w godz. 7.00 - 10.30.
W tych dniach dawców zapraszamy
na akcję ambulansu na Placu
Krakowskim w Gliwicach w godz.
12.00-17.00)

Pszczyna

ul. Biskupa Bednorza 10-12
tel. 32 212 80 44
Rejestracja dawców: 7.00 – 12.00

Sosnowiec

ul. Zegadłowicza 3
tel. 32 297 99 57, 32 290 50 35
Rejestracja dawców: 7.00 – 12.30

Tarnowskie Góry

ul. Pyskowska 47 do 51
tel. 32 382 39 40
Rejestracja dawców: 7.00 – 12.00

Zabrze

ul. 3-go Maja 13/15
tel. 32 273 63 31, 32 37 04 552
Rejestracja dawców: 7.00 – 12.30

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Kielcach

Kielce 25-734
ul. Jagiellońska 66
Rejestracja dawców: 7.00-14.00
natomiast w środę do 16.00

Oddziały Terenowe:

Końskie

Zespół Opieki Zdrowotnej
ul. Gimnazjalna 41b
tel./fax 41 390 23 43
Rejestracja dawców: 7.30 – 11.00

Ostrowiec Świętokrzyski

Zespół Opieki Zdrowotnej

ul. Szymanowskiego 11
tel./fax 41 266 60 37
Rejestracja dawców: 7.00 – 10.00

Sandomierz

**Samodzielny Publiczny Zespół
Zakładów Opieki Zdrowotnej**
ul. Schinzla 13
tel./fax 15 832 36 56
Rejestracja dawców: 7.30 – 11.30

Skarżysko-Kamienna

Zespół Opieki Zdrowotnej

ul. Szpitalna 1
tel./fax 41 252 45 21
Rejestracja dawców: 7.00 – 12.00

Staszów

Przychodnia Rejonowa

ul. Wschodnia 23
tel. (0 15) 864-19-84
Rejestracja dawców: 7.00 – 10.00

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Krakowie

ul. Rzeźnicza 11,
Rejestracja dawców: 7.30-17.00

Oddziały terenowe:

Bochnia

ul. Krakowska 33,
tel. 014 612 52 71

Chrzanów

ul. Topolowa 16,
tel. 32 624 75 95

Gorlice

ul. Węgierska 21,
tel. 18 352 68 16

Kraków – Wielicka

ul. Wielicka
tel. 12 657 14 99

Kraków Nowa Huta

os. Na Skarpie 66a
tel. 12 425 92 14

Limanowa

ul. Piłsudskiego 61,
tel. 18 337 10 43

Myślenice

ul. Szpitalna 2,
tel. 12 273 02 20
Nowy Sącz
ul. Kazimierza Wielkiego 9a,
tel. 18 442 05 07

Nowy Targ

ul. Szpitalna 12,
tel. 18 266 45 27
Olkusz, al. 1000-lecia
tel. 32 641 41 31

Oświęcim

ul. Wysokie Brzegi 4
tel. 33 842 71 30

Sucha Beskidzka

ul. Szpitalna 22
tel. 33 872 32 99

Tarnów

ul. Szpitalna 13,
tel. 14 622 13 38

Tarnów – Lwowska

ul. Lwowska 178a,
tel. 14 631 51 55

Wadowice

ul. Karmelicka 5,
tel. 33 873 29 56

Zakopane

ul. Szymony 14,
tel. 18 201 27 27

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Lublinie

ul. Armii WP 8
tel. 81 442 17 54
Rejestracja dawców: 7.30-14.00
al. Kraśnicka 100, tel. 81 525 80 08
Rejestracja dawców: 7.30-14.00

Oddziały terenowe:

Kraśnik

al. Niepodległości 25,
tel. 81 825 48 70
Rejestracja dawców: 7.00-12.00

Lubartów

ul. Cicha 14,
tel. 81 855 20 41 wew.306
Rejestracja dawców: 7.30-11.30

Puławy

ul. Bema 1,
tel. 81 886 42 91 w.301 (rejestracja dawców) 81 886 42 91 w.156 (serologia)
Rejestracja dawców: 7.15-12.30

Biała Podlaska

ul. Terebelska 57/65,
tel. 83 342 81 00, 83 342 83 76
Rejestracja dawców: 7.30-13.00

Chelm

ul. Szpitalna 53,
tel. 82 565 56 51

Rejestracja dawców: 7.30-12.30

Włodawa

al. J. Piłsudskiego 66,
tel. 82 572 39 55, 82 572 58 29
Rejestracja dawców: 7.15-12.15

Zamość

ul. Al. Jana Pawła II 10,
tel. 84 677 33 33, 84 677 32 00,
84 677 32 05
Rejestracja dawców: 8.00-13.30

Tomaszów Lubelski

ul. Lwowska 82,
tel. 84 664 44 11, 84 644 39 15
Rejestracja dawców: 7.00-11.30

Łuków

ul. Andrzeja Rogalińskiego 3
tel. 25 798 22 37
Rejestracja dawców: 7.00-12.00

Centralny Szpital Kliniczny w Łodzi

ul. Czechosłowacka 8/10
tel. 42 675 73 88
Rejestracja dawców: należy umawiać się telefonicznie

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Łodzi

91-433 Łódź
ul. Franciszkańska 17/25
tel. 42 616 14 00
Rejestracja dawców:
pon. 8.00-15.30, wt. 8.00-17.30,
śr. 8.00-15.30, czw. 8.00-17.30,

piątek 8.00-15.30, sobota 8.00-13.30

Oddziały terenowe:

Bełchatów

Punkt Pobrań - Nr 19 w Bełchatowie
NZOZ "MEGA-MED"
97-400 Bełchatów
ul. Czaplinieckiej 93/95
tel. 44 633 18 40
Rejestracja dawców:
pon. 8.00-11.00, wt. 8.00-11.00,
śr. 8.00-11.00, czw. 7.40-09.30,
piątek 7.40-10.30

Kutno**Samodzielny Publiczny ZOZ Szpital Miejski im. dr A. Troczewskiego**

99-300 Kutno
ul. Kościuszki 52
tel. 24 254 85 29
Rejestracja dawców: 8.00 – 10.30

Łask

Samodzielny Publiczny ZOZ
98-100 Łask
ul. Warszawska 62
tel. 043 675 55 55
Rejestracja dawców: pon. 8.00-10.30

Łowicz

Punkt Pobrań
ul. Powstańców 1863r nr 37
Rejestracja dawców: pon. 9.00-11.00

Opczno

Szpital Rejonowy w Opcznie

26-300 Opczno
ul. Partyzantów
tel. 44 754 23 68
Rejestracja dawców: pon. 8.00-12.00

Piotrków Trybunalski

ul. Słowackiego 74
97-300 Piotrków Trybunalski
tel. 44 647 30 30
Rejestracja dawców:
pon. - pt. 8.00 – 11.00,
czw. od 8.00 – 10.30

Sieradz

Wojewódzki Szpital Zespolony

98-200 Sieradz
ul. Armii Krajowej 7
tel. 43 822 25 79
Rejestracja dawców:
wt., czw., pt. 8.00 – 10.30

Skierniewice

Punkt Pobrań w Skierniewicach

ul. Nowobielańska 61 - Osiedle
"Widok" (przy Urzędzie Skarbowym)
96-100 Skierniewice
Rejestracja dawców:
pon.,wt., śr. i pt. 8.00 – 11.30

Tomaszów Mazowiecki

Szpital Rejonowy

97-200 Tomaszów Mazowiecki
ul. Jana Pawła II 35
tel. 44 724 08 07
Rejestracja dawców: pon. i czw.
8.00–11.00, wt., śr., pt. 8.00–10.30

Wieluń

Samodzielny Publiczny ZOZ

98-300 Wieluń
ul. Sieradzka 56
tel. 43 842 79 49, 665 856 500
Rejestracja dawców:
pon., wt., śr. 8.00 – 9.30

Zduńska Wola

Samodzielny Publiczny ZOZ

98-220 Zduńska Wola
ul. Królewska 29
tel. 43 824 41 23
Rejestracja dawców:
pon., śr. 8.00 – 10.30, pt. 8.00 – 11.00

Wieruszów

ul. Sportowa 4
Rejestracja dawców: pt. 8.00 – 10.30

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Opolu

ul. Kośnego 55, 45-372 Opole
tel. cen: 77 441 06 00, 77 441 07 00
Rejestracja dawców: 7.00 - 14.30

Oddziały terenowe:

Brzeg

ul. Mossora 1
tel. 77 444 65 73
Rejestracja dawców: pon., śr., czw.,
pt. 7.00 –12.00, wt. 7.00–13.00

Kędzierzyn-Koźle

ul. Koszykowa 5B
tel. 77 484 96 94
Rejestracja dawców: 7.00 –11.30
(rejestracja do 11.00)

Kluczbork

ul. Katowicka 26
tel. 77 447 15 15
Rejestracja dawców: 7.00–11.30
(rejestracja do 11.00)

Nysa

ul. Piłsudskiego 47
tel. 77 433 24 43
Rejestracja dawców: 7.00–13.00
(rejestracja do 12.30)

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Poznaniu

ul. Marcelińska 44, Poznań
tel. 61 886 33 36
Rejestracja dawców:
pon-pt. 7.30-15.00 i sob. 7.30-12.00

Oddziały terenowe:
Szpital Wojewódzki Poznań
ul. Juraszów 7/19,
tel. 61 821 24 17, 61 823 33 51
Rejestracja dawców: 8.00-10.00

Września

ul. Słowackiego 2;
tel. 61 436 20 03
Rejestracja dawców:
wt. - pt. 7.30-10.00

Piła

ul. Rydygiera 1;
tel. 67 210 64 95, 67 210 64 92
Rejestracja dawców:
wt. - pt. 7.30-10.30, śr. 12.00-16.00

Gniezno

ul. Św. Jana 9;
tel. 61 426 44 61 wew. 318
Rejestracja dawców:
wt. - pt. 7.30-09.00

Kościan

ul. Szpitalna 7;
tel. 065 511 90 16
Rejestracja dawców:
pon., wt., pt. 8.00-9.00

Wolsztyn

ul. Wschowska 3;
tel. 68 347 73 52, 68 347 73 00 w. 352
Rejestracja dawców:
pon., śr., czw., pt. 8.00-10.00

Nowy Tomyśl

ul. Sienkiewicza 7;
tel. 61 442 73 54, 61 442 73 00 w. 354
Rejestracja dawców:
pon., śr., czw., pt. 7.30-10.00

Leszno

ul. Kiepury 45;
tel. 65 525 31 16, 65 525 31 11
Rejestracja dawców: 7.30-12.00

Szamotuły

ul. Sukiennicza 13;
tel. 61 292 65 09, 61 292 04 91
Rejestracja dawców: 7.30-10.00

Wągrowiec

ul. Kościuski 74;
Rejestracja dawców:
pon., wt., czw. 7.00-9.00

Chodzież

ul. Żeromskiego 29
tel. 67 282 05 70 w.723
Rejestracja dawców:
pon., śr., pt. 7.00-9.00

Śrem

ul. Chełmońskiego 1;
tel. 61 281 54 33, 61 281 56 17
Rejestracja dawców:
pon., wt., czw., pt. 7.30-11.00

Czarnków

ul. Kościuszki 91
tel. 067 352 81 35
Rejestracja dawców:
pon., wt., czw., pt. 7.00-11.00

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Radomiu im. dr Konrada Vietha

ul. Limanowskiego 42
tel./fax. sekretariat: 48 362 62 76
Rejestracja dawców:
pon., środa 7.00 -14.00,
wt. 7.00 -18.00, czw., pt. 7.00-13.00

Oddziały terenowe:

Grójec

ul. P. Skargi 10
tel. 48 664 93 75
Rejestracja dawców: 7.30-11.30

Kozienice

ul. Gen. Sikorskiego 10
tel. 48 614 81 95
fax. 48 614 81 39
Rejestracja dawców: 7.30-11.30

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Rzeszowie

ul. Wierzbowa 14
tel. 17 867 20 30
Rejestracja dawców: 7.00-13.30

Oddziały terenowe

Dębica

39-200 Dębica
ul. Krakowska 91
tel. 14 670 07 81
Rejestracja dawców: 7.00 -10.30

Jaśło

38-200 Jaśło
ul. Lwowska 22
tel. 13 445 84 68
Rejestracja dawców: 7.00 -11.30

Krosno

38-400 Krosno
ul. Korczyńska 57
tel. 13 420 10 50
Rejestracja dawców: 7.00 -11.30

Leżajsk

37-300 Leżajsk
ul. Leśna 22
tel. 17 242 03 07
Rejestracja dawców: 7.00 -10.30

Mielec

39-300 Mielec
ul. Żeromskiego 17
tel. 17 583 69 52
Rejestracja dawców: 7.00 -11.30

Przemyśl

37-700 Przemyśl
ul. Monte Cassino 18
tel. 16 670 36 56
Rejestracja dawców: 7.00 -11.30

Sanok

38-500 Sanok
ul. Konarskiego 24
tel. 13 464 33 53
Rejestracja dawców: 7.00 -11.00

Stalowa Wola

37-450 Stalowa Wola
ul. Staszica 4
tel. 15 842 14 55
Rejestracja dawców: 7.00 -10.00

Tarnobrzeg

39-400 Tarnobrzeg
ul. Szpitalna 1
tel. 15 822 93 63
Rejestracja dawców: 7.00 -10.30

Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa

**Samodzielny Publiczny Zakład
Opieki Zdrowotnej w Szczecinie**
70-482 Szczecin
al. Wojska Polskiego 80/82
tel. 91 42 43 600
Rejestracja dawców:
pon. - pt 7.15 -13.15, sob. 7.15-12.00

Oddziały terenowe:

Barlinek

Ekipowy Pobór Krwi
ul. Szpitalna 11

tel. 95 746 30 33
Rejestracja dawców: 7.30 – 10.00

Białogard

ul. Nowowiejskiego 7
tel. 94 312 82 57
Rejestracja dawców: 8.15 – 10.30

Drawsko Pomorskie

ul. Bolesława Chrobrego 4
tel. 94 363 03 25
Rejestracja dawców: 8.00 – 11.00

Goleniów

Ekipowy Pobór Krwi
ul. Nowogardzka 2
tel. 91 466 43 32
Rejestracja dawców:
wt. i śr. 8.00 – 10.30

Gryfice

ul. Niechorska 27
tel./fax 91 38-47-009
Rejestracja dawców: 7.00 – 11.00

Gryfino

Ekipowy Pobór Krwi
ul. Bol. Chrobrego 52
tel. 91 416 40 89
Rejestracja dawców:
pon. 7.30 –10.30

Kołobrzeg

ul. Łopuskiego 31
tel./fax 94 354 66 27
Rejestracja dawców: 8.00 – 11.00

Koszalin

ul. Chałubińskiego 7
tel./fax 94 341 86 03
Rejestracja dawców: 7.15- 11.00

**Stargard Szczeciński
Ekipowy Pobór Krwi**

ul. Staszica 6
tel./fax 91 578 69 29
Rejestracja dawców: 7.30 – 10.30

Szczecinek

ul. Tadeusza Kościuszki 38
tel. 94 373 74 78
Rejestracja dawców: 7.00 – 11.00

Świnoujście

ul. Mieszka I-go 4
tel./fax. 91 321 24 46
Rejestracja dawców: 8.00 – 12.00

Barlinek

Ekipowy Pobór Krwi
ul. Szpitalna 11
tel. 95 746 30 33
Rejestracja dawców: 7.30 – 10.00

Białogard

ul. Nowowiejskiego 7
tel. 94 312 82 57
Rejestracja dawców: 8.15 – 10.30

Drawsko Pomorskie

ul. Bolesława Chrobrego 4
tel. 94 363 03 25
Rejestracja dawców: 8.00 – 11.00

Goleniów

ul. Nowogardzka 2
tel. 91 466 43 32
Rejestracja dawców: 8.00 – 11.00

Gryfice

ul. Niechorska 27
tel./fax 91 384 70 09
Rejestracja dawców: 7.00 – 11.00

Gryfino

Ekipowy Pobór Krwi
ul. Bol. Chrobrego 52
tel. 91 416 40 89
Rejestracja dawców: poniedziałki
7:30 - 10:30

Regionalne Centrum

**Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa
w Warszawie**
ul. Saska 63/75, 03-948 Warszawa
rejestracja dawców:
pon. - pt. 7.00 -17.00, sob. 7.00 -14.00

Oddziały terenowe:

Ciechanów
ul. Powstańców Wlkp. 4
tel. 23 673 03 26
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.00

Gostynin

ul. 3-go Maja 47
tel. 24 236 09 55 wew. 955
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.30

Garwolin

ul. Lubelska 50
tel. 25 682 46 17 wew. 268

Rejestracja dawców: 7.00 – 13.30

Maków Mazowiecki

ul. Witosa 2
tel. 29 717 11 27
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.00

Mława

ul. A. Dabrskiej 1
tel. 23 654 32 35
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.30

Nowy Dwór Mazowiecki

ul. Paderewskiego 7
tel. 22 785 05 73
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.30

Ostrołęka

ul. Jana Pawła II 120 A
Tel. 29 765 16 64
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.00

Ostrów Mazowiecki

ul. Dubois 68
tel. 29 747 37 65
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.30

Płock

ul. Medyczna 19
tel. 24 364 62 51
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.30

Płońsk

ul. Sienkiewicza 7
tel. 23 662 41 14
rejestracja dawców: 7.00 – 13.00

Przasnysz

ul. Sadowa 9
tel. 29 753 42 96
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.30

Siedlce

ul. Formińskiego 14
tel. 25 632 74 61
Rejestracja dawców: 7.00- 13.00

Sierpc

ul. Słowackiego 32
tel. (24) 275 85 47
Rejestracja dawców: 7.00-13.00

Warszawa

Centrum Zdrowia Dziecka
al. Dzieci Polskich 20
tel. 22 815 19 34
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.00

Warszawa

ul. Nowogrodzka 59
tel. 22 502 11 06
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.00

**Warszawa
Szpital Bielański**

ul. Ceglowska 80
tel. 22 569 02 00
rejestracja dawców: pon.-pt. 7.00 –
13.00 we wtorki 11.00 – 16.00

Wyszaków

ul. Komisji Narodowej 1
tel. 29 743 76 74 wew. 423
Rejestracja dawców: 7.00 – 13.30

**Wojskowy Instytut Medyczny
MILITARY INSTITUTE OF MEDICINE**

ul. Szaserów 128,
04-141 Warszawa 44,
tel. 22 681 76 66; 22 810 80 89

**Instytut Hematologii
i Transfuzjologii**

ul. I. Gandhi, 14 Warszawa
tel. (22) 3496375
Rejestracja dawców: 8.00-14.00

NZOZ Medigen

ul. Morcinka 5
tel.: 22 638 35 38
Rejestracja dawców: 8.00-16.00

**Regionalne Centrum Krwio-
dawstwa i Krwiolecznictwa we
Wrocławiu**

ul. Grabiszyńska 105,
wejście C, pokój 44
Rejestracja dawców: 7.30 – 15.00

Oddziały terenowe:

Głogów

ul. Kościuszki 15
tel. 76 831 49 23
Rejestracja dawców:
pon. 7.00-16.30; wt.-pt. 7.00-11.00

Legnica

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny

ul. Iwaszkiewicza 5
tel. 76 721 16 88
Rejestracja dawców:
pon.-pt. 7.00-11.30; śr. 7.00-17.00

Lubin

ul. Bema 5
tel. 76 746 88 70
Rejestracja dawców:
pon.- czw. 7.30-10.00; pt. 7.30-16.30

www.kghm.pl
www.darszpiku.pl